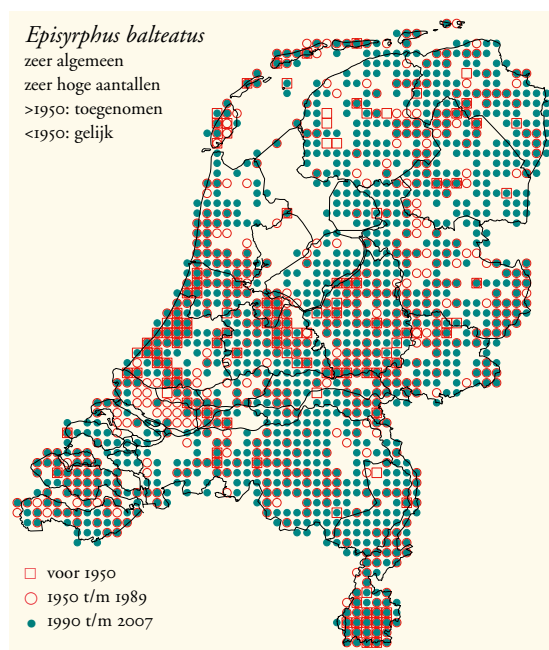

Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch, oriëntaals en Australisch. Heel Europa.

De algemeenste Nederlandse zweefvlieg. Komt overal voor, vaak in groot aantal. In sommige jaren is de soort, met name in juli-augustus, veel talrijker dan in andere. Dit hangt vermoedelijk samen met het sterke migratiegedrag. Het is echter onduidelijk welk deel van de Nederlandse vliegen in de zomer bestaat uit migranten, welk deel uit nakomelingen van volwassen vrouwtjes die in Nederland hebben overwinterd en welk deel uit nakomelingen van de migranten (ACHTERKAMP 2001, 2002A, B, VAN DER GOOT 1979A).

Episyrphus balteatus is een van de weinige soorten waarvan de volwassen dieren het hele jaar gevonden kunnen worden. In januari en februari duiken hier en daar wat (overwinterende) vrouwtjes op en in het vroege voorjaar zijn deze al vrij gewoon. Mannetjes komen in deze periode niet voor. Na enkele weken, waarin de soort nauwelijks wordt gezien, komen in mei verse mannetjes en vrouwtjes tevoorschijn. Ongeveer tegelijkertijd komen ook de eerste migranten uit het zuiden het land binnen. Vanaf dat moment is de soort tot in de herfst algemeen en volgen diverse overlappende generaties en migratiegolven elkaar in snel tempo op, al zijn er wel pieken in de vliegtijd zichtbaar in de eerste helft van juni en in augustus. Vanaf oktober lopen de aantallen snel terug.

Ecologie

Zowel in allerlei open gebieden als in bossen, maar de grootste aantallen worden doorgaans in open bloemrijke biotopen gezien. Migrerende dieren duiken op onverwachte plaatsen in groot aantal op, zoals op zee 200 kilometer van het dichtstbijzijnde land (KEHLMAYER 2002B, SCHMID 1999B).

Mannetjes vertonen zweefgedrag op zowel zonnige als beschaduwde plekken, op hoogten variërend van een halve meter tot in de boomkruinen. Beide seksen bezoeken bloemen zonder duidelijke voorkeur en beide vertonen sterk migratiegedrag (GATTER & SCHMID 1990). Migrerende exemplaren kunnen met duizenden tegelijk langs kusten verschijnen (KALKMAN 1999, MILES 1998, SPEIGHT 1996). Dat het niet altijd

goed afloopt blijkt uit vondsten van honderden dode exemplaren langs de vloedlijn op het strand (ZONNEVELD 1992). Ook in het binnenland kunnen grote aantallen voorkomen: op treinstation Ede-Wageningen werden eens meer dan 10.000 exemplaren aangetroffen onder een schuine glazen overkapping (pers. obs. W. van Steenis). De mannetjes sterven voor de winter, maar sommige vrouwtjes overwinteren. Over de overwinteringsplaatsen is nog weinig bekend (WOLFF 1996A).

De levenscyclus van eileg tot imago is weergegeven in hoofdstuk 4, fig. 3. Afhankelijk van temperatuur en voedselbeschikbaarheid komen de eieren na 2-11 dagen uit, duurt de larvale ontwikkeling 1-3 weken en duurt de popfase 1-4 weken. De larven voeden zich met bladluizen op uiteenlopende kruiden, struiken en bomen (ROJO ET AL. 2003). Zij kunnen lucht inslikken en zo overstroming overleven (LÁSKA 1999, SCHNEIDER 1968). Larven en poppen doorstaan de Midden- en Noord-Europese winters niet (DUŠEK & LÁSKA 1974A). De pop zit doorgaans vastgekleefd aan een plantenblad of -stengel. De larven worden ingezet bij biologische bestrijding van bladluizen (zie hoofdstuk 4).

Summary – Very common. Increased since 1950. Ubiquitous, both in open habitats and in forest, although most numerous in open habitats. Small numbers of adults, mainly females, are seen in winter, indicating hibernation. In summer the indigenous population is supplemented by migrants.

Eriozona Bontzweefvliegen

MR

Middelgrote tot grote, brede hommelmachtige vliegen (13-15 mm). Van andere hommelmachtige zweefvliegen te onderscheiden aan combinatie van brede gele gezicht, korte snuit en ontbreken van diepe bocht in vleugelader 3.

Taxonomie en determinatie

Vockeroth (1992) en Speight (2000a) plaatsen *Megasyrphus erraticus* in het genus *Eriozona*. Deze opvatting wordt hier niet gevolgd (zie genustekst *Megasyrphus*).

Verspreiding

Er is één Palearctische soort.

Ecologie

Zie soorttekst.

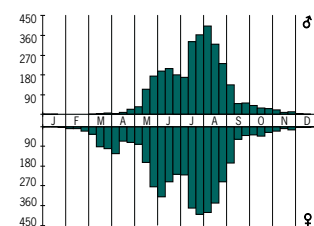
Eriozona syrphoides Bontzweefvlieg

MR

Middelgrote *Eriozona* met hommelmachtige beharing: zwart op borststuk en midden van achterlijf, geel op schildje en achterlijfsbasis en oranje op achterlijfspunt, welke zelf eveneens oranjerood is. Lengte 13-15 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa tot in Oost-Siberië. In Europa van Ierland en Noord-Zweden tot in de Pyreneeën, de

Episyrphus balteatus

Eriozona syrphoides mannetje. Dit is in Nederland de enige hommelmachtige soort in de subfamilie Syrphinae.

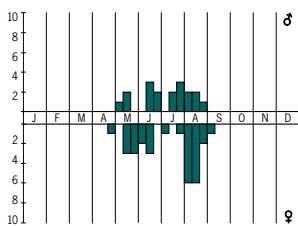
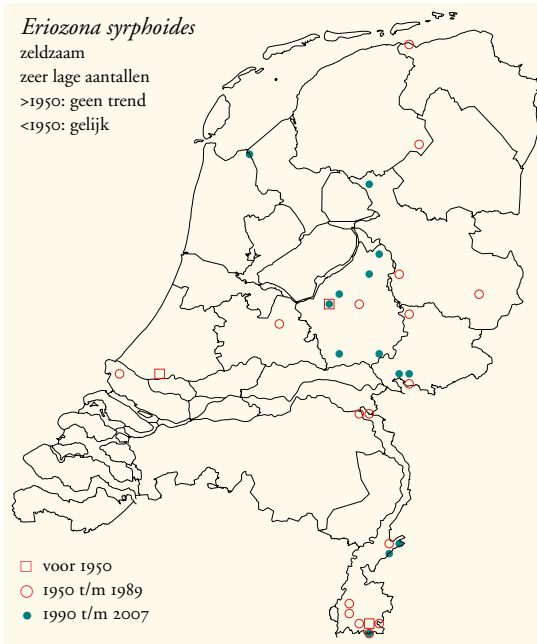
Alpen en Noord-Italië. Vooral een soort van heuvelland en gebergten. In Engeland en Ierland heeft de soort zich in de afgelopen vijftig jaar gevestigd en is hij sterk vooruitgegaan als gevolg van grootschalige sparrenaanplant voor productiedoelinden (BALL & MORRIS 2000, SPEIGHT 1998).

In ons land zeldzaam, met enkele verspreide vindplaatsen over het land, waaronder opvallende vindplaatsen als het Robbenoordbos (NH) en Lauwersoog (GR). Het is onbekend of deze 'uitschieters' betrekking hebben op zwervers of op exemplaren die als larve met naaldhout uit het buitenland zijn geïmporteerd.

Vermoedelijk een lange generatie. Mogelijk zijn de zomerdieren (deels) nakomelingen van de voorjaarsgeneratie. In Engeland lijkt de soort één generatie te hebben die in mei begint, gestaag oploopt en pas in augustus een piek heeft, om vervolgens in oktober af te nemen (BALL & MORRIS 2000).

Eriozona syrphoides

zeldzaam
zeer lage aantallen
>1950: geen trend
<1950: gelijk

Eriozona syrphoides

Ecologie

Naaldbossen, mogelijk uitsluitend vochtige sparrenbossen, maar de soort kan ver daarvandaan worden aangetroffen. In Engeland wordt de soort regelmatig gevonden bij productienaaldbossen (BALL & MORRIS 2000).

De vliegen zijn vooral te vinden langs de randen van naaldbos en op open plekken, waar ze bloemen bezoeken. Ook vliegen ze snel in een rechte lijn over paden en langs bosranden (pers. obs. W. Renema, J.T. Smit). Mannetjes worden op open plaatsen in of bij naaldbos zwevend gezien op enkele meters hoogte. Bij bloembezoek blijven ze vaak voor de bloem zweven en vliegen ze bij verstoring zeer snel weg (pers. obs. J. van Steenis).

De larven zijn in Tsjechië gevonden in een veertig jaar oud sparrenbos door aan de sparrentakken te schudden. Ze voeden zich met bladluizen en brengen de winter door in het laatste larvestadium (KULA 1983).

Summary – Very rare. No apparent trends. Coniferous forest, but found several times in other habitats.

Eristalinus Vlekogen

MR

Middelgrote, breedgebouwde, donkerglanzende zweefvliegen (7-12 mm) met vleugeladering als *Eristalis* (vleugelader 3 met diepe bocht, cel 1 gesloten). De gevlekte ogen zijn karakteristiek. De ogen van het mannetje raken elkaar bij *E. sepulchralis* niet.

Taxonomie en determinatie

Voorheen werden de Europese soorten uit dit genus vaak in drie genera ondergebracht: *Eristalinus* Rondani, 1845, *Eristalodes* Mik, 1897 en *Lathyrophthalmus* Mik, 1897. Dit is echter onterecht volgens Pérez-Bañón et al. (2003). De determinatie van de Nederlandse soorten levert met de gangbare literatuur geen problemen op.

Verspreiding

Palaarctisch, afrotropisch, oriëntaals en Australisch genus met circa 75 beschreven soorten. Hiervan komen er veertien in de palaarctische regio voor en vier in Europa (PÉREZ-BAÑÓN ET AL. 2003). *Eristalinus aeneus* is geïmporteerd in Amerika. In Nederland komen twee soorten voor.

Ecologie

De volwassen dieren zijn bloembezoekers. De larven leven van bacteriën in ondiep water met rottend organisch materiaal.

Eristalinus aeneus Kustvlekoog

MR

Grote, relatief slanke *Eristalinus* met alleen op bovenste deel van ogen spaarzame beharing. Achterpoten nauwelijks gekromd, achterlijf bij beide seksen geheel glimmend. Ogen van mannetje raken elkaar. Vleugel met onduidelijke vena spuria. Lengte 10-12 mm.